

Yttrande över "SOU 2023:4 Posttjänst för hela slanten"

Boverkets ställningstagande

Utredningen om samhällsomfattande posttjänster SOU 2023:4 "Posttjänst för hela slanten", noterar en stadigt minskande mängd brev. Utdelningskraven för postbefordran och även nya finansieringsmodeller utöver porto, påkallar en revidering. Boverkets yttrande begränsar sig till föreslagna följder utifrån plan- och bygglagens allmänna intressen, och hantering av frister vid förvaltningsrättslig kommunikation och delgivning mellan myndigheter samt mellan myndigheter, i synnerhet byggnadsnämnden och enskilda inom PBL-ärenden.

Boverket tillstyrker förslagen men lämnar följande kommentarer till dessa.

Boverkets synpunkter

I plan- och bygglagen (2010:900), återfinns en redovisning av de allmänna intressen som förutsätter hänsyn till behovet av samhällseliga och kommersiella tjänster i all planläggning medelst lagens planinstrument, lovprövning och förhandsbesked (2 kap. 7 § 5 PBL). Samhällsomfattande posttjänster ingår definitivt i detta hänsynstagande. Anslutning till bredband har därtill tillförts som ett väsentligt tekniskt egenskapskrav på byggnadsverk (8 kap. 10 § 10 PBL).

Boverket utgår från den vedertagna och vällovliga definitionen av begreppet "samhällsomfattande posttjänst" som "ska finnas i hela landet", och vara av "god kvalitet", framför allt för de nya kraven på tillgänglighet för funktionsnedsatta för mottagande och avlämnande av postförsändelser.

Elektronisk kommunikation – katalysator med variationer

Såsom alternativ, men än mer ersättandet av ordinarie postbefordran, har elektronisk kommunikation successivt ökat under årens lopp. Elektronisk kommunikation utgör idag en katalysator för de förslag som framläggs i

utredningen. Ännu kvarstår emellertid betydande regionala obalanser i landet för elektronisk kommunikation trots att lokaliseringsprövningen i förekommande planläggning, lovprövning och förhandsbesked omfattar möjligheten att ”ordna elektronisk kommunikation och samhällsservice i övrigt (2 kap. 5 § 3 PBL).

Variationerna är betydande mellan glesbygd och storstadsregioner i täckningsgrad. Hänsynstaganden bör också tas till en bristande förmåga, hos många invånare att använda sig av elektronisk kommunikation. Det handlar inte minst om överbyggandet av fysiska funktionsnedsättningar. I den utsträckning som förslagen genomförs, är det ur ett samhällsperspektiv fortsatt angeläget att aktivt fullfölja Bredbandsutredningens betänkande SOU 2008:40. Boverket framhåller – på samma sätt som Bredbandsutredningen – att samordning behövs mellan teknisk infrastruktur, fysisk planering och samhällsservice i övrigt (2 kap. 5 § 3).

Samordning brister i statligt agerande

Riksrevisionen har i en aktuell rapport – ”Den regionala utvecklingspolitiken - svaga förutsättningar för effektivt samlat statligt agerande” (RIR 2022:8), illustrerat detta förhållande: Rapporten påtalar brister i samordning och helhetstänkande men också kortsiktighet och ryckighet i vitala ambitioner, som bredbandsutbyggnaden (s. 5): ”Förutsättningarna för samordning och samverkan brister på både nationell och regional nivå. Ett grundläggande problem är att det regionala utvecklingsansvaret inte är tydligt avgränsat.

Det försvårar för samarbete mellan regioner och myndigheter och har kommit till uttryck inom flera områden som är viktiga i det regionala utvecklingsarbetet, såsom bredband, landsbygdsutveckling, hållbarhet, energi, arbetsmarknad och kompetensförsörjning.” Den regionala fysiska planeringen i PBL, blir på detta sätt ett allt viktigare inslag av både regional utveckling, bostadsförsörjning och tillväxt.

Frister för beredning och expediering

Ur ett myndighetsperspektiv, kan förslagen få vissa menliga följder. Boverket avser främst den egna myndigheten, byggnadsnämnderna och länsstyrelserna och deras roller i fysisk planering, men också domstolsprövningen. Det gäller främst hur förslagen om postbefordran kan påverka beredning och expediering i förvaltningsrättslig ärendehantering. Rekommenderade brev och försändelser med originalhandlingar är inte alltid är lämpliga för elektronisk förmedling. Ansökningar till myndigheter kan ibland påkalla skyndsamt handläggning. Det finns anledning till vaksamhet vad gäller iakttagandet av dessa frister för enskilda vid ansökningar, eller överklaganden av beslut och kompletterande underlag.

Inskränkningar i postdistributionen kan föranleda förseningar, där också inhämtning (insamling) av postförsändelser i glesbygd ofta sker vid färre tillfällen, än i större tätorter. Det kan inte uteslutas att en mer påbjuden

restriktivitet i befordrandet av postförsändelser inom myndighetskommunikation, kan föranleda viss tidspress. Myndighetskommunikation och inte minst överklaganden, förutsätter inte sällan annan föregående postal kommunikation eller översändande av tillhörande dokument som försenas. Risken finns att detta kan föranleda mer frekventa processer om återställande av försutten tid. En lösning som då kan aktualiseras vid en senare uppföljning av genomförda åtgärder, kan då vara en översyn av processuella och beredande frister.

I detta ärende har generaldirektör Anders Sjelvgren beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit jurist Jörgen Lundqvist. I den slutliga handläggningen har också stf. rättschef Anette Martinsson och enhetschef Robert Johannesson deltagit.

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Jörgen Lundqvist
jurist

Kopia till:
petter.troedsson@regeringskansliet.se